

Länsstyrelsen
Örebro länMichael Andersson
010-224 87 51
michael.andersson@lansstyrelsen.se

Skötselplan för Kilaskogens naturreservat i Lekebergs kommun

Blåbärslundmätare och skägglav på gran i Kilaskogens naturreservat. Foto: Kjell Store.

Skötselplanen utgör bilaga 1 till reservatsbeslutet.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, samt att tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Områdets naturskogar och andra ingående naturtyper samt områdets orörda karaktär och dess biologiska mångfald ska bevaras och utvecklas. Inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodoses även behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska tillgodoses genom att skogsmark, myr och övriga naturtyper med dess flora och fauna utvecklas fritt genom intern dynamik och andra naturliga processer.

Åtgärder kan komma att vidtas för att eliminera förekomsten av exotiska träd och buskar och invasiva växt- eller djurarter.

Lämpliga åtgärder kan vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Administrativa data

Objektnamn	Kilaskogen
NVR-id	2047339
Skyddsform	Naturreservat
Beslutsdatum	2017-10-19
Län	Örebro län
Kommun	Lekeberg
Läge	9 km öster om Degerfors
Fastigheter	Sörhult s:3, del av Sörhult 1:47, del av Ljungstorp 1:40, samt ett outrett vattenområde i Sörgryten
Totalareal	43 hektar
Naturtyper enligt Vicnatur	Skogsmark 37 ha, (produktiv skogsmark 36 ha och skogliga impediment ca 1 ha), sjöar och vattendrag 6,0 ha, våtmark 0,5 ha

Naturförhållanden

Kilaskogen ligger i utkanten av den småkuperade, sjörika och grovblockiga delen av södra Kilsbergen som brukar gå under namnet Fasaskogen. Namnet anses komma av den omvittnat svårtillgängliga terrängen. Naturreservatet Kilaskogen med en landareal på 43 hektar är helt väglöst. Genom reservatet rinner två vattendrag. Det västra vattendraget, Ryssabäcken, kommer från sydväst in i reservatet och mynnar ut i sjön Södra Gräsgässlingen. Det östra vattendraget, Grytälven (eller Grytbäcken), avvattnar Sörgryten och rinner ut ur reservatet i dess nordöstra hörn.

Större delen av skogen i reservatet är naturskogsartad. Den starkt kuperade terrängen, rikedomerna på stora stenblock och blockansamlingar samt frånvaron av större skogliga ingrepp i senare tid har resulterat i en variation av skogstyper i åldrar mellan 80 och 200 år. Skogen domineras av barrträd, i svackor och sluttningar står grandominerad barrblandskog med ett litet inslag av asp och björk. Barrblandskogen har en medelålder på 120 år. Längs vattendrag, sjöstränder och kärr finns rikligt av björk.

Terrängsvackor och partier med välslutna skiktade granbestånd skapar en stabilt hög luftfuktighet. Typiskt för naturreservatet Kilaskogen och andra delar av Fasaskogen är därför den rika florans av mossor och lavar på träd, lågor, block och klippor. Tillgången på död ved i olika former är ofta stor på grund av skogsbeståndens höga ålder och som en följd av tidigare ej upparbetade stormfällningar. Även översvämningar bidrar till att träd dör. Svamp- och insektsangrepp har skapat död ved och luckiga bestånd på krönen av moränryggar och bergknallar. Det finns både döende träd och stående och liggande död ved. Inslaget av död ved är mestadels tillkommet under de senaste 30-40 åren. Enstaka riktigt gamla lågor finns dock här och var, framför allt av tall, vilket garanterar lågakontinuiteten. En tallstubbe med brandspår finns i reservatets östra del.

I reservatet finns gott om spår efter tretåig hackspett i form av drickringar på träd. Bäver och bäverhyddor finns i Södra Gräsgässlingen och i vattendragen. I bäckarna lever öring. Bäckmiljöerna har bedömts vara av hög naturvärdesklass (Löfgren & Andersson 1998). På tallar växer talticka och på döda stammar av barrträd växer granticka, ullticka, vedticka och stjärntagging. I reservatets västra delar finns lokalt granar som är mycket hänglavsrika. Bland dessa är skägglavar dominerande, men här växer även t ex garnlav och nästlav. Bland andra noterade specialiserade och krävande arter som tyder på höga naturvärden kan nämnas kattfotslav, gammelgranslav, koralllav, vitmosslav och skuggblåslav, orkidéen knärot och skalbaggen bronshjon.

Utvecklingsmark och arronderingsmark

I reservatets västra delar finns ett större cirka 30-årigt björkdominerat skogsbestånd i blockig terräng, vilket tagits med i reservatet som utvecklingsmark. Rövningar har där främjat lövträden. Strax öster om sjön Södra

Gräsgässlingen finns ett mindre bestånd med tallungskog av manshöjd. Här finns flera kvarlämnade trädgrupper eller enstaka äldre tallar och granar. Beståndet är beläget i sluttande terräng mot sjön. Även i reservatets södra delar finns ett litet inslag av yngre barrskog, som tagits med i reservatet för att uppnå bättre arrondering. De yngre skogsbestånden är totalt sett små och innehåller spridda äldre träd.

Signalarter och rödlistade arter

Ett stort antal signalarter och rödlistade arter är påträffade i reservatet. Som exempel kan nämnas garnlav, nästlav, korallblylav, koralllav, skuggblåslav, grymig blåslav, brunpudrad nållav, gulnål, liten spiklav, kortskaftad, ärgspik, vedskivlav, skriftlav, gammelgranslav, kattfotslav, glansfläck, rostfläck, vitmosslav, vedtrappmossa, långfliksmossa, kantvitmossa, vågig sidenmossa, krushättemossa, vedticka, granticka, ullticka, tallticka, stjärntagging, orkidéen knärot och skalbaggen bronsbjörn. Bland fåglar kan nämnas den rödlistade tretåiga hackspetten.

Historisk markanvändning

Enligt äldre kartmaterial från 1860-talet till 1950-talet omfattade området under perioden skogsmark, sjöar, vattendrag och myrar; inga uppodlade marker fanns i reservatsområdet.

Gränsrösen och minst två kolbottnar är noterade inom området.

I bäckdalen i reservatets nordöstra hörn (på fastigheten Sörhult s:3) finns en järnframställningsplats. Den utgörs av en dammvall och en slaggförekomst nedströms dammvallen. Enligt uppgift lär det ha gjorts en kol-14-datering på platsen som givit åldern 1275 (+/- 40 år). Det lär också finnas en annan datering som antyder att lämningen skulle kunna vara mer sentida, från 1700-talet (Lindahl, 2016).

Prioriterade bevarandevärden

Den naturskogsartade blandskogen, som motsvarar Natura-habitat 9010 västlig taiga och naturliga vattendrag och till dessa naturtyper knutna rödlistade arter.

Källor

1. Artportalen, www.artportalen.se, 2016-11-22
2. Häradskartan, 1860-talet
3. Generalstabsbladet, 1920-talet
3. Ekonomiska kartan, 1950-talet
4. Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering, 2010
6. Löfgren, L & Andersson, M. 1998. Kilsbergen – naturinventering för landskapsplanering. Örebro kommun & Hopajola.
7. Länsstyrelsens naturvärdesbedömning, Vicnatur, 2011
8. Länsstyrelsen, Anders Kritz – epost med information om kända kulturlämningar inom reservatsområdet, 2016-11-22
9. Valter Lindahl, muntligen, telefonsamtal 2016-11-22

PLANDEL

Reservatet har indelats i två skötselområden, 1. skog och 2. Friluftsliv, med respektive bevarandemål och åtgärder.

Skötselområde 1, skog (37 hektar)

Naturskogsartad och varierad barrdominerad skog i starkt kuperad och blockrik terräng. Lokalklimatet är stabilt och fuktigt. Kryptogamfloran är artrik till följd av den höga luftfuktigheten, orördheten och variationen i naturmiljön.

Bevarandemål

Arealen skog ska vara minst 37 hektar. Småskaliga naturliga processer, t.ex. åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, stormfällning eller brand ska påverka skogens dynamik och struktur. Skogen ska bestå av olika trädarter till följd av naturlig störningsdynamik och succession. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas gamla träd, liggande död ved och stubbar, stående döda eller döende träd. Typiska arter: brunpudrad nållav, garnlav, vedtrappmossa och knärot.

Skötselåtgärder

- Inga.

Skötselområde 2, friluftsliv

Reservatet ligger 9 km öster om Degerfors. En informationsskylt ska finnas i reservatets södra del.

Om nyttjanderättsavtal kan slutas med berörda ägare, ska en parkering anordnas på mark utanför reservatet och en stig markeras fram till reservatet och den ovan nämnda informationstavlan. Reservatet ligger i Nivå 1, enligt fastställt nivåläggningsdokument dnr: 512-504-2014.

Bevarandemål

Naturreseptatet ska ge allmänheten möjlighet att uppleva områdets naturtyper och dess biologiska mångfald. Besökare ska kunna orientera sig och hämta kunskap om reservatet genom en aktuell informationstavla.

Skötselåtgärder

- Informationstavla med karta ska sättas upp på den västra platsen enligt beslutskartan.
- Tillsyn och underhåll av informationstavla.

- Förhandling med berörda ägare om nyttjanderättsavtal för parkering och markerad stig fram till reservatet.
- Om avtal kan slutas enligt ovan anordnas parkering och markerad stig fram till reservatsgränsen.

Förvaltning

Reservatsförvaltare är Länsstyrelsen i Örebro län.

Reservatsgränsmarkeringar

Reservatets gränsmarkeringar ska iordningställas och underhållas i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar.

Uppföljning

Uppföljning av bevarandemål

Uppföljningen av bevarandemål och syfte kommer att ske inom länens obligatoriska uppföljning – Block A – och beskrivs i Översiktlig plan för uppföljning av skyddade områden i Örebro län.

Uppföljning av skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av genomförda skötselåtgärder sker. Ytor där åtgärder har genomförts ska följas upp separat så att åtgärdernas effekter kan mätas.

Uppföljning av friluftsliv

Uppföljningen av friluftsliv kommer att ske enligt Översiktlig plan för uppföljning av skyddade områden i Örebro län. Planen är i dagsläget inte färdigställd.